

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Sjunde arg. No 3.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 200.— 1/2 " " 100.— I Sverige: Helt år . . . Kr. 4.— 1/2 " . . . " 2.— I Finland: Helt år Fmk. 30.— 1/2 " " 15.—	Utkommer alla onsdagar. Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 9, Reval.	Annonspris: 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som införes 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	23 jan. 1924.

Några tankar och förslag angående verksamheten.

Vårt folkupplysningsarbete går „långsamt fram“, men vi kunna tillägga, att det „ändå går fram“. Föreningen „Svenska odlingens vänner“, som snart, nämligen i mitten av februari, går att fira sitt 15-års jubileum, kan blicka tillbaka på en verksamhet, som vi skulle vilja kalla framgångsrik. Det är icke i världens ögon storverk föreningen uträttat, men för oss är det rätt så betydelsefulla vinster och vinningar „S. O. V.“ gjort under sin 15-åriga tillvaro, även om den under krigsåren var tvungen att „sova“ och dessförinnan hade att foga sig efter stränga ryska polisföreskrifter. Vi ha med föreningens tillhjälp kunnat upptaga verksamheten bland våra mest förgätna stamförvanter i Wichterpal och Korkis, vi ha fått till stånd bibliotek litet varstans i svenskorterna, vi ha också kommit i närmare kontakt med moderlandet och kommit med i den allsvenska rörelsen, då föreningen anslöt sig till Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, och det är nog den största vinsten, och så ha vi slutligen fått till stånd vår folkhögskola, som är en lika stor vinst för svenskhetsarbetet. Storverk är det, som sagt, icke men för oss icke så litet. Arbetet går ju trögt och likgiltigheten är

ännu stor bland allmogen, men den sistnämnda skulle kunna väckas, ty den är av gott virke, och bli landsborna en gång intresserade för en sak äro de både ivriga och offervilliga, såsom nu t. ex. på det religiösa området. Det uppväxer ett ungt släkte, bland vilket många äro lika hänfödda för folkupplysningen. Våra arbetskrafter äro för få och dessa icke alltid vuxna den svåra uppgiften att leda ungdomen, men det har ändå så småningom blivit bättre och efter några år hoppas vi få mera och bättre utrustade unga krafter.

För att vårt folk skall börja sätta tilltro till oss, borde möten oftare anordnas ute på landsbygderna, minst ett par större möten årligen på varje ort samt mindre möten oftare. Kanske vi då också så småningom skulle kunna börja stå på egna fötter, och dit måste vi sträva. Ständiga „nödrop“ hjälpa oss icke långt. „Hjälp dig själv så har du en trogen dräng“, säger ordspråket. I längden bli nog våra hjälpare lomhörda. — Våra kommuner ha visserligen det mycket svårt, men de kommunala institutionerna skulle ändå kunna offra något även de för bildningsändamål, om det bleve en liten rättvis beskattning för ändamålet. Lägga vi till detta statsanslag och frivilliga bidrag skulle vi nog gå i land med att underhålla t. ex. ett Birkas, även om vi vore tvungna att förenkla apparaten något.

Till läsarne.

Några av våra läsare ha ännu icke förnyat prenumerationen på Kustbon för 1924. Vi uppmana våra vänner att göra sitt bästa för tidningen. Bed din granne att prenumerera på den, om han icke gjort det än. Än är det icke för sent, ännu kunna alla nummer erhållas från årets början. Skriv därför genast till oss att du vill ha tidningen eller att den skall sändas till din granne eller vän. 200 mk. pr år är ju en så obetydlig summa, som försvinner som ett intet, då man skall köpa något. Om man därför offrar 200 mk. på hela året för vår egen tidning är icke så mycket. Alla svenska hushåll i Estland böra anse det såsom sin plikt att läsa tidningen. När skola vi komma så långt, att alla svenska hem i Estland läsa Estlands enda svenska tidning Kustbon. Vi måste dock ovillkorligen komma så långt! Skriv genast i dag till redaktionen, annars blir det avbrott i expedieringen av tidningen.

Detta skulle stärka vår självkänsla och göra oss självständiga.

Vi måste vinna vårt folk genom att ge dem något: anordna diskussioner i praktiska frågor, hålla möten m. m. Det är ändå „bonden och hans son“ vid plogen och på ängen, som utföra storverket. Tomma fraser hjälpa oss säkerligen icke. N. B.

Nargö skola.

Enligt vad vi tidigare meddelat i Kustbon, ämnar Nargö lilla svenska samhälle nu på allvar ta i tu med att uppbygga det av ryssarna förstörda skolhuset, som då också skulle tjänstgöra som samlingsal för predikningarna på söndagarna, emedan också det lilla träkapellet helt och hållet förstörts av ryssarna.

Konsul E. Cahlnbäck, som så ofta bistått svenskarnas bildningssträvanden här i landet med penningemedel och annars samt mycket intresserar sig för de svenska samhällena och deras skolor men för Nargö lilla samhälle isynnerhet, vill på allt sätt uppmuntra Nargöborna i arbetet att få huset färdigt till hösten. Herr Konsuln har ställt 10 000 mk. till förfogande för Nargö skola, vars uppbyggande redan allt för länge låtit vänta på sig. Summan utbetalas dock endast på villkor, att huset iordningställes inom en viss tid, som meddelats nargöborna. Herr Konsuln kommer att med sin lustjakt under sommaren avlägga flera besök på ön. Vi hoppas, att nargöborna göra sitt bästa för att få huset färdigt till nästa läsår.

Till Herr Konsuln fram bäres här ett hjärtligt tack för den utlovade hjälpen!

Inrikesministeriet har på nargöborans ansökan hos Jordbruksministeriet anhållit om att skogsöverstyrelsen, unden vilken institution Nargö lyder, måtte överlämna de halruttna väggarna av det förra skolhuset till Nargö kommun antingen gratis eller ock för 6.000 mk., till vilket pris det halfruinerade huset taxerats för över ett par år sedan. Skogsöverstyrelsen har efter en onödigt lång brevväxling med olika ämbetsverk i denna fråga kommit till den slutsaten, att den icke kan sälja de sedan taxeringen ytterligare försämrade väggarna för mindre än 60.000 mk., vilket i dagarna meddelats Nargö kom-

mun. Det var mycket nedslående för nargöborna, som redan fått ett halft löfte på att få huset för 6.000 mk. Svenska Folksekretariatet har nu tagit hand om saken, och hoppas vi, att frågan löses så att öborna få huset, för vilket de ej fått ett penni ersättning av ryska kronan och av vilket numera icke stort mer än väggarna finnes kvar, gratis.

“Framåt.”

I dessa dagar har här 1 Reval grundats en förening “Framåt”. Föreningen som grundats av en grupp unga svenska flickor, och står under Svenska Odlingens Vänners beskydd, har tagit till uppgift att arbeta för svenskheten härute.

Föreningen sammanträder 2 gånger i månaden, varvid medlemmarna vid sidan av praktiskt arbete till förmån för de fattiga inom svenska församlingen i Reval, vilja sysselsätta sig med studier av svensk litteratur, anordna diskussions- och litteraturaftnar m. m.

Större samväm, vartill alla som äro intresserade för svenskheten äro välkomna, anordnas då och då.

“Framåts” första offentliga samkväm äger rum söndagen den 3 februari kl. 5 på eftermiddagen på gamla skolan, Riddaregaten 3. Vi hälsa “Framåt”, denna sammanslutning av våra unga intelligenta damer, hjärtligt välkommen i arbetet. Att samla och sammanhålla vår svenska ungdom samt draga den med i arbetet och kampen för det goda, sanna och ädla, är av största betydelse för vårt folks framtida väl.

Ormsö.

Genom den i Allsvenska kretsar välbekanta Doktor Harald Lindberg i Helsingfors har Hullo folkskola härstädes fått mottaga två storslagna väggkartor över de båda halvkloten. Kartorna nästan för fina för vårt enkla skolhus — räcka från taket ner till golvet.

Vi har länge nödgats undvara dylika kartor, vilkas anskaffande överstigit våra begränsade tillgångar, och därför blev glädjen och överraskningen så mycket större. Till den varmhjärtade svenskvännen dr. Lindberg och direktör Wilh. Udd, Helsingfors, vilken även haft ett “finger med i spelet”, fram bäres även på detta sätt ett v a r m t t a c k.

Det har de senaste veckorna före jul duggat med julböcker till denna skola, så vårt skolbibliotek innehåller nu över 100 ex. barnlitteratur, som har en strykande åtgång. Redaktör Ing. Bendixon har haft vänligheten utlova en ny försändning barnböcker, så att så småningom även andra skolor å ön kunna få tillfredställa de smås läslust. Överstelöjtnant Hjalmar Nisbeth, Karlstad, Sverige, har tillställt skolans föreståndare 5 kronor att användas till “nyttigt ändamål.” Skolstyrelsen i Hapsal har även ställt 5000 Emk. till skolans förfogande av undervisningsmaterial. En präktig väggkarta över Estland har anskaffats och beställning ingivits på en komplett bokbindningsredskap samt dessutom tillbehör för undervisning i magnetism och elektricitet. Tidigare har kommunen anslagit c: a 7000 Emk. pr skola för inköp av undervisningsmaterialer. Hullo folkskola dock tillsammans med närbelägna estniska skolan om samma komplett. —

Skolbarn i Rudbeckska skolan, Göteborg, hava insamlat 200 kronor för att “sprida glädje” bland skolbarn på Ormsö. Huru denna gåva kommer att användas, är ännu icke avgjort. Till alla, som haft Ormsö skolor och elever i vänling åtanke, fram bäres härmed ett vördsamt tack. Joel N—n.

Svenska Odlingens Vänners 15:de årsmöte tänker man hålla i Reval å Missionshuset, Kentmansgatan 6, söndagen den 17 februari. Man önskar giva årsmötet en festlig prägel. —

Önskemål hava även framkommit att hålla årsmötet i Hapsal, lik som i fjol, men då vi där hava för få svenskar samt sakna lämpliga lokaler och erfarenheten dessutom visar att man i Hapsal ej kan räkna med talrikt deltagande från bygderna, har man stannat vid Reval.

Det är ock länge sedan S. O. V:s årsmöte var i Reval. (År 1923 hölls det i Hapsal, 1922 på Wormsö och 1921, 1920 på Nuckö).

Årsberättelsen kommer senare att upprepas även vid lokalföreningarnas allmänna sammanträden i bygderna.

Reval.

Revals svenska bibliotek har i december 1923 försetts med mycket värdefulla böcker, nämligen 14 stycken av Viktor Rydberg samtliga arbeten och 5 arbeten av Carl Snoilsky. Denna betydelsefulla tillökning av biblioteket har kostat föreningen 10.000 Emk. För ändamålet har föreningen erhållit pengar av staten. Hittills ha vi haft för litet böcker av modernare författare. Därför måste de arbeten fru Britzke i somras skaffade jämte de ovannämnda anses såsom mycket kärkomna för läsare, som fått nog av mindre värdefulla romaner och berättelseböcker.

Ormsö.

Målet om Ormsö kommunalrådsval har behandlats av Fredsdomaren i Hapsal. Det överklagade valet förklarades för giltigt och kan det nya rådet snart sammanträda. Rådet får följande utseende:

Listorna:

- Nö 1, Kärrslätt: Joh. Timmerman, Alfred Hammerman,
 „ 2, Saxby: Johan Gren,
 „ 3, Norrby: Lars Berggren,
 „ 4, Dyby: Anders Ahlberg,
 „ 5, Hullo: Anders Liljebäck,

- Nö 6, Rumpo: Andres Engström,
 „ 7, Sviby: Johan Stenholm, Anders Appelblom,
 „ 8, Magnushofs f. arrendator.: Johan Sjöström, Bussby, Johan Notman, Förby, Johan Svedberg, Kärrslätt
 „ 9, Rälby: Lars Nyblom,
 „ 10, Förby: Anders Förberg,
 „ 11, Borrby: Anders Åkerman,
 „ 12, Söderby: Anders Murman,
 „ 13, Krigarne: Anders Notman, Förby, Lars Lindström, Rälby,
 „ 14, Allmänna listan: Klockaren Johan Lindström.

* * *

Isen över till Hapsal blir osäker i år. Strax efter det havet frusit över kom det så oerhört mycket med snö, så att kölden ej kunde nå isen. Nu äro vägmärkena visserligen utsatta, men isen lär ej vara tjockare utmed vägen än tre tum. Blir det sedan tyngre lass, så blir det lätt sprickor och då är det ej långt till olyckan. Det behöves ett grundligt töväder och sedan nordisk köld för att förbindelsen med fastlandet skall bli säker.

Joel N—n.

Om svenskarna i Jerusalem.

Av intresse för det heliga landet och svenskarna där har jag satt mig i förbindelse med dem, och de äro både vänliga och tillmötesgående som svenskar i allmänhet. Svenska språket behärskas ännu felfritt där. Här ett brev därifrån:

— „Vi bo tillsammans som en stor familj, omkring 85 medlemmar och hava vår egen skola, vilken egentligen är för koloniens barn, fastän en del utomstående också hava tillträde. Vi följa samma program som andra skolor, t. ex. amerikanska och engelska. Utom undervisningen i engelska, lära barnen bl. a. tyska, franska, astronomi, botanik, geometri o. s. v. En av våra lärare är särskilt skicklig i språk, han

talar och skriver åtta språk. Om någon önskar undervisning i svenska språket, kan man också få det. Enär vi äro en så stor familj, hava vi tillfällen att lära många ting, ty omliga äro skickliga i musik, andra i att sy, koka, rita, måla o. s. v.

Under kriget var det förfärlig nöd här. Människorna, övermäktigade av hunger, föllo döda på gatorna allt omkring oss. Tyfus härjade överallt, och ej mindre än tre doktorer föllo rov för denna förfärliga epidemi och dogo. Tre av koloniens medlemmar, som dagligen delade ut soppa och annat åt de hundratals människor, som stodo vid våra portar, fingo också denna sjukdom och nätt och jämt var det att de blevo återställda.

Under denna tiden voro också 40 av koloniens medlemmar i hospital natt och dag och skötte sårade, turkiska soldater och även en del engelsmän. Och det var en tid när man ej visste den ena dagen vad den följande skulle hava i sitt sköte, folk blevo hängda för den allra minsta orsak. Jamal Pasha var den som härskade här och om man sade ordet „engelsmän“ eller något dylikt, blev man misstänkt och utan vidare hängd

Vi äro så tacksamma mot Gud, att han hjälpte oss under den svåra tiden, och så till vida mjuknade Jamal Pashas hjärta att han tillät oss köpa vete för papperspenningar, som voro nästan värdelösa, och ej sände oss bort, vilket blev så många andra utlänningars öde. —

Många vackra vyer ha ofta varit inneslutna i breven. —

M.

Biskop Jakob Kukk's 25-års jubileum.

Fredagen den 18 dennes uppvaktades biskop Jakob Kukk med anledning av 25-års dagen i kyrkans tjänst av statsälsten K. Päts, talmannen J. Tönnisson, och minis-

trar samt dessutom representanter från teologiska fakulteten och församlingarna. En hel rad talare från de olika församlingarna framförde lyckönskningar till jubilarerna. Lektor Pöhl lyckönskade å sven-skarnas, prosteriets och församlingarnas, vägnar. På kvällen var det festlig gudstjänst i Karlskyrkan.

Prosteriet i Reval hedrade jubilarerna med ett guldur och Wirlands prästerskap med ett harmonium m. m.

Kyrkan tycks allt mer och mer vinna folket.

Utlandet.

Sveriges riksdag

öppnades torsdagen den 10 dennes. Andra kammaren har fått till talman Herman Lindqvist. — I statsverkspropositionen fäster man sig bl. a. vid att försvarsutgifterna minskats med omkr. tre millioner kronor.

En majoritet inom skolöverstyrelsen i Sverige förordar folkskolan som botten-skola, men en minoritet avstyrker förslaget.

Folkmängden i Sverige uppgick vid årsskiftet till över 6 millioner.

Enligt undersökning visar jordbrukets nettoavkastning i Sverige stor nedgång. Åren 1919—1920 uppgick nettoavkastningen till 142 kr pr hektar, 1920—21 till 26 kr. och 1921—22 till 14 kr. Detta nedslående resultat är en följd av det starka prisfallet å jordbrukets produkter under 1920—1921.

Frankrike lättar på ockupationen.

7 infanteriregementen ha nu dragits bort från de ockuperade områdena.

Rörelserna komma att fortsättas enligt general Degnuttes order.

Det är den blivande engelska regeringen, som på sätt och vis

tvingar Poincare till detta steg samt även francens snabba och starka fall bidrager icke så litet härtill. — Passkontrollen har också upphäfts, så att nu kan resan till och från det obesatta Tyskland ske utan pass.

Londontidningen Daily News ger i kraftiga ord uttryck åt den engelska opinionens avsky över de domar som den franska krigsrätten avkunnat mot polismännen i Düsseldorf: „Frankrike avväpnar polisen, men tillåter den brottsliga pöbeln att vara beväpnad. I stället för att separatisterna bort bestraffas för uppror och våldsgärningar döma fransmännen poliserna till långvariga fängelsestraff. Intet land kan låta sådana förbrytelser ske i sitt namn utan att inför historien betäcka sig med vanära.“

Mexikanska regeringen kämpar mot en stark revolutionär rörelse.

Revolutionärerna äro starka och väl beväpnade. Kampen tyckes i första hand gälla oljefälten, som uppgivas vara i revolutionärernas händer.

Tjackslovakieens vasallskap åt Frankrike.

Fördraget avser att upprätthålla status quo i Europa, d. v. s. den för Europas lugn så farliga, orimliga Versaillesfreden. Militärt samarbete är ordnat.

Smärre utlandsnyheter:

England är mycket missnöjt med Tjackslovakieens vilja att bli dragare på Poincarés vagn. Tydligen får den sistnämnde pruta på sina krav på den nye vasallen.

Mussolini har stiftat ett arbetets förtjänsttecken, som skall utdelas endast åt kroppsarbetare, 100 årligen.

Vargar härja i övre och mitre

Italien, där (liksom flerstädes i Europa) kylan varit svår och snöfallen starka.

Franska deputeradekammaren har tillsatt en kommission för revidering av tjänstemännens löner.

Det är oroligt i Japan på grund av den arbetslöshet, som inträtt efter jordbävningen. Ett misslyckat attentat har begåtts mot kronprinsen, och ministären är störtad. F. ö. komma nya olycksbud: En stark jordstöt har ägt rum, och univesitetet har brunnit.

Föreningen „Framåt“ anordnar söndagen den 3 febr. kl. 5 e. m. på Riddaregat. 3 ett samkväm med program, omfattande föredrag av kand. Gustaf Linell, musik m. m. samt. téservering.

Alla välkomna!

Kyrkliga meddelanden.

Svensk-finska St. Mikaelsskyrkan predikan på gamla skolan, Riddareg. 3, söndagen den 27 jan. kl. 1/2 11 f. m. Döpta: Ebba Linda Herm (Kerm).

Dr. Lydia Riesenkampff-Lindström

läkare för lung- och
invärtes sjukdomar.

Mottagning dagligen 12—1, 4—5

Lergatan 16 (Säue tän. 16).

HAPSAL.